Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö
Työikäisten ja eläkeläisten osaamiskeskus

1.10.2026

KELA/21706/2026

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta / Hallituksen esitys eduskunnalle työttömyysturvan yhdistelmävakuutusta koskevaksi lainsäädännöksi

Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalausunto

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt Kansaneläkelaitokselta (Kela) lausuntoa edellä mainitusta hallituksen esityksestä.

Esityksessä ehdotetaan, että työttömyysturvalakiin lisättäisiin säännökset uudesta monimuotoisesti työllistyviä koskevasta työssäoloehdosta. Tämä mahdollistaisi palkkatyön ja yritystoiminnassa työllistymisen yhdistäminen työssäoloehdon kerryttämisessä. Lisäksi yhdistelmävakuutuksen työssäoloehto kattaisi kulttuurialalla ja luovilla aloilla työskentelevät palkkatyötä ja yritystoimintaa yhdistävät henkilöt. Esityksessä ehdotetaan myös, että työskentelyapuraha ja perhehoitajan hoitopalkkio voisivat jatkossa kerryttää yrittäjän tai yhdistelmävakuutetun työssäoloehtoa. Työllistymisen työvoimapoliittinen arviointi ei muuttuisi.

Kela toteaa, että palkkatyön ja yritystoiminnassa työllistymisen yhdistäminen työssäoloehdon kerryttämisessä on merkittävä periaatteellinen muutos työttömyysturvajärjestelmässä. Muutos vaikuttaa ennen kaikkea työttömyyskassassa vakuuttautuvien, monimuotoisesti työllistyvien henkilöiden asemaan ja työttömyyskassojen toimintaan. Kelan työttömyyden perusteella maksama etuus on nykyisin yleistuki, jonka saaminen ei edellytä työssäoloehdon täyttymistä ja jonka määrä ei riipu henkilön työttömyyttä edeltävästä tulotasosta. Ehdotettu lainsäädäntö vaikuttaisi silti myös Kelan toimintaan.

Ensinnäkin Kela seuraa työssäoloehdon kertymistä sellaisilta yleistuen saajilta, jotka kuuluvat työttömyyskassaan. Seurannan tarkoituksena on, että Kela voi ohjata kyseiset henkilöt hakemaan ansiopäivärahaa työttömyyskassasta, kun työssäoloehto on täyttynyt. Yhdistelmävakuutuksen ottaneilta työttömyyskassan jäseniltä Kela seuraisi jatkossa yhdistelmävakuutuksen työssäoloehdon kertymistä.

Toiseksi yhdistelmävakuutuksen työssäoloehto vaikuttaisi eräisiin yleistuen ehtoihin. Yleistuen odotusaikaa lyhentävät sellaiset kokonaiset kalenteriviikot, joiden aikana hakija on ollut työssäoloehtoa kerryttävässä työssä. Muutoksen jälkeen yleistuen odotusaikaa lyhentäisivät siis myös yhdistelmävakuutuksen työssäoloehtoon hyväksyttävät kalenteriviikot. Vanhempien taloudessa asuvalle yleistuen saajalle taas maksetaan lähtökohtaisesti osittaista yleistukea, ellei hän ole täyttänyt työssäoloehtoa. Muutoksen jälkeen osittamista ei sovellettaisi myöskään silloin, kun hakija on täyttänyt yhdistelmävakuutuksen työssäoloehdon.

Kela
PL 450, 00056 Kela
Puhelin 020 634 11
etunimi.sukunimi@kela.fi

FPA
PB 450, 00056 FPA
Telefon 020 634 11
fornamn.efternamn@fpa.fi

Edelleen Kelaa koskisi ehdotus, jonka mukaan työskentelyapuraha ja perhehoitajan palkkio olisivat jatkossa aina soviteltavaa tuloa. Nykyään perhehoitajan palkkio huomioidaan sovittelussa vain, jos perhehoitajana toimimiseen liittyy ansaintatarkoitus. Muussa tapauksessa palkkio vaikuttaa yleistuen tarveharkinnassa. Jatkossa ansaintatarkoituksen toteutumista ei tarvitsisi selvittää, mikä yksinkertaistaisi toimeenpanoa hieman.

Yhdistelmävakuutuksen työssäoloehtoa voisi alkaa kerryttää vuoden 2028 alusta lukien. Kelassa on parhaillaan käynnissä mittava tietojärjestelmien uudistamisohjelma Eepos. Tämänhetkisen arvion mukaan yleistuen käsittelyn on tarkoitus siirtyä uuteen järjestelmään samaan aikaan kuin yhdistelmävakuutuksen työssäoloehtoa voisi alkaa kerryttää. Kelan tulee siis ottaa ehdotetut muutokset huomioon uuden tietojärjestelmän suunnittelussa. Tietojärjestelmän uudistamiseen liittyy merkittäviä automaatiotavoitteita, mutta valmistelun ollessa kesken ei ole vielä mahdollista arvioida, missä määrin yhdistelmävakuutuksen työssäoloehdon seurantaa on mahdollista automatisoida.

Pasi Pajula

työikäisten ja eläkeläisten etuuksien osaamiskeskuksen päällikkö